Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 3 июнь, Шанба. №42 (14324)

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2 июнь куни Оқсарой қароргоҳида Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотининг амалдаги раиси, Австрия Республикаси Ташқи ишлар вазири Бенита Ферреро-Вальднер раҳбарлигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

— Ўзбекистон ЕХҲТ билан ҳар томонлама алоқаларни кенгайтиришдан манфаатдордир,- деди Ислом Каримов учрашувда.- Мамлакатимиз мазкур халқаро ташкилот доирасидаги тадбирларда фаол иштирок этиб келмоқда.

Б.Ферреро-Вальднер Ўзбекистонга ташрифи муваффақиятли кечаётганини таъкидлади. Чунончи, мазкур ташриф асносида мамлакатимиз раҳбарияти билан ҳам ЕХҲТ ҳам Австрия ўртасидаги алоқаларга доир масалаларни муҳокама қилиш имконияти туғилганини қайд этди. Жумладан, шу куни эрталаб Ташқи ишлар вазирлигида Ўзбекистон билан Австрия ўртасида сармояларни рағбатлантириш ва ҳимоялаш тўғрисида имзоланган битимни юқори баҳолади.

Учрашувда Ўзбекистон билан ЕХҲТ ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш борасидаги масалалар муҳокама қилинди.

(ЎзА)

КУЧЛАР БИРЛАШДИ — ҒОЯЛАР ТУТАШДИ

Икки бирлашган партиядан ташкил этилган Фидокорлар миллий демократик партиясининг I Қурилтойи бўлиб ўтди. Партиянинг олий анжумани кун тартибида асосан бешта масалани кўриб чиқди.

— Кун тартибидаги масалалар ўз моҳияти жиҳатидан бирлашган икки сиёсий кучларимизнинг умуммақсадларидан келиб чиқадиган вазифаларини тўла ифодалади, деб айтиш мумкин, - деди ФМДП ташкилий бўлими мудири Мавлонжон Йўлдошев. - Қурилтойимизда ФМДПнинг янги таҳрирдаги ҳаракат Дастури, Низоми лойиҳалари тасдиқланди. Шунингдек қўйилган масалалар қаторида партиянинг нашри бўйича муҳокама борди, ҳамда "Фидокор" газетаси унинг нашри этиб тасдиқланди.

Фидокорлар миллий демократик партиясининг I Қурилтойида партиянинг марказий кенгаши таркибига ўзгартириш киритилиб, унинг аъзолари 74 кишидан 69 кишига қисқарди, Анжуманда кун тартибига қўйилган сўнгги масала ҳам ҳал этилди. Чунончи ФМДПнинг назорат ва тафтиш комиссияси аъзолари 15 кишидан иборат этиб тасдиқланди.

"Туркистон - пресс"

Мардлар қўриқлайди Ватанни

АСКАР ҚАСАМЁДИ

Йигитлик бурчини ўташ учун келган ёш аскарлар бирин-кетин сафдан шахдам қадамлар билан чиқиб, Президентимиз ва халқимизга содиқ бўлишга тантанали равишда Қасамёд қилдилар.

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигига қарашли бўлинмада ёш аскарларнинг ҳарбий Қасамёд қилишга бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

Эрта тонгдан карнай-сурнай наволари остида ҳарбий қисм ҳовлисига янги чақирилган ёш аскарларнинг ота-оналари таклиф этилди. Улар дастлаб ҳарбий қисмда яратилган барча шароитлар билан танишдилар, шунингдек, маънавият ва маърифат уйи, ётоқхоналар, спорт заллари, ўқув хоналарини кўздан кечирдилар.

Шундан сўнг меҳмонлар ҳарбий оркестр жўрлигида зобитлар ва аскарлар саф тортган майдон томон йўл олдилар. Ҳарбий қисм командири, полковник Худоёр Сапарбеков Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирининг биринчи ўринбосари, генерал-майор Адҳам Ёқубовга зобитлар ва аскарларнинг Қасамёд тантанасига тайёр эканлиги тўғрисида ахборот берди.

Ҳаяжонли дақиқалар... Бу ерга йигитлик бурчини ўташ учун келган ёш аскарлар бирин-кетин сафдан шахдам қадамлар билан чиқиб, Президентимиз ва халқимизга содиқ бўлишга тантанали равишда Қасамёд қилдилар.

Қисм командири Қасамёд қабул қилингани тўғрисида ахборот бергандан сўнг майдон узра Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси янграйди.

Ёш аскарлар номидан сўзга чиққан Назар Самандаров ҳар қандай қийинчиликларни мардонавор енгишга, серқуёш ўлкамиз тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш учун сидқидилдан хизмат қилишга ваъда берди ва сафдошларини ҳам шунга даъват этди.

Бухоро вилоятининг Қоровулбозор туманидан келган Ғофур ака Розиқов ва Тошкент вилояти, Чиноз туманидаги 5-ўрта мактабнинг ўқитувчиси Меҳриниссо опа Низомиддиновалар бу ерга тўпланган меҳмонлар номидан сўз олиб, ҳарбий хизматни аъло даражада ўтаб, ота-оналари, қариндошлари бағрига соғ-омон, ёруғ юз билан боришларини айтиб, ўз тилакларини изҳор этишди.

— Азизжон Бухоро давлат университетининг жисмоний тарбия факультетини тугатиб, шу ерда ҳақиқий хизматни бошлади, ҳарбий машқларда янаям чиниқиб, ҳаётни ўрганади, -деди Бухоро вилоятидан келган Ғофур ака Розиқов. — Ҳарбий қисмни айланиб шу нарсага амин бўлдимки, бу ерда аскарлар учун барча қулайликлар мавжуд, йигитлари бир-бирлари билан аҳил, иноқ экан.

Тантанали маросим тугагач, ҳарбий оркестр жамоаси томонидан ташкил этилган байрам концерти дастури намойиш этилди.

Азамат СУЮНОВ

МУКОФОТГА "ТИКО" ОЛДИМ

Аввало, мамлакатимизда ёшлар учун кенг имконият яратилгани катта бахт. Тенгдошларим "Универсиада — 2000" майдонида ҳалоллик билан беллашишди. Назаримда, бунда ҳаммамиз ғолиб бўлдик. Универсиада менга кўп нарсаларни берди. Талайгина дўст орттирдим. Президентимиз совға қилган "Тико" ёнида турганимда, кўзларимдан ўз-ўзидан ёш қуйилди.

Истеъдодлар

Шахмат ўйнай бошлаганимда, эндигина 3 ёшга тўлгандим. Тўққиз ёшимда мактабдаги ҳар хил мусобақаларга қатнаша бошладим. Устозим, мураббийим отам эди. Агар ғолиб бўлсам, боладек қувониб, совға билан ҳар доим қўллашлари менга далда бўлди ва шу муҳитда қатта бўлдим. Ниҳоят, ота-онам орзу қилганидек талаба бўлдим. Имконим чекланди. Энди ўзимни илмга, фалсафа соҳасига бағишлайман, деган кайфиятда эдим. Вақти-вақти билан шахмат ўйнаб турардим. Бироқ, кўп ўтмай тенгдошларим орасида спортнинг барча тури бўйича талабалар ўртасида мусобақа ўтказиларкан, деган гап тарқади. Мен ҳам журъат қилиб шахмат бўйича ўз иқтидоримни синадим. Рақибим Ирода ҳам жуда кучли шахматчи экан. Курашимиз сўнггида ғолиб бўлдим. Бу ғолиблик нафақат менинг, мураббийларим, дўстларим, менга ёрдам берган, далда бўлган тенгдошларимникидир. Бир сўз билан айтганда, спорт — инсон иродасини тоблайди. У инсонлар ўртасида дўстлик, эзгулик туйғуларини бир-бирига боғлайди. "Универсиада-2000"нинг натижаси шуни кўрсатадики, биз ҳам дунё ёшларидан ўтсак ўтамизки, асло кам эмасмиз. Нафақат спортда, керак бўлса, санъатимиз, билимимиз, фикр-мулоҳазаларимиз билан ҳар қандай баҳсларда ҳам ғолиб чиқа оламиз, деб ишонч билан айта оламан.

Мусобақадан таассуротларим талайгина. Наманганликларнинг спортни севиши, меҳмондўстлиги ҳам халқимизнинг бағрикенглигидан далолат беради. Мен эса ўз ўрнида университетнинг шаънини ҳимоя қилганимдан фахрланаман.

Севара ЮСУБАЛИЕВА,
"Универсиада-2000" мусобақаларининг ғолиби,
Ўзбекистон Миллий Университети фалсафа факультети талабаси

АБИТУРИЕНТНИНГ НЕГА БОШИ ҚОТГАН?

Олий ўқув юртларига кириш учун имтиҳон топшириш вақти ҳам яқинлашиб қолди. Битирувчилар ҳаяжонда. Кўпчиликни "Талаба бўла оламанми?" деган савол қийнайди. Қайси бир битирувчи олий ўқув даргоҳи талабаси бўлишни хоҳламайди, дейсиз. Талабалик олтин даврини бошдан кечириш кўпчилик ёшларнинг орзуси.

Мен ҳам шундай бахтдан умидворман. Шундай умид билан "Саратон ташвишлари" - имтиҳонларга тайёргарлик кўряпман. Ва шу жараёнда қизиқ ҳолатларга дуч келяпман. 1995 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикасида олий ўқув юртларига киришда имтиҳонлар ўрнига тест синовлари тизими жорий этилди. Тест саволлари махсус "Ахборотнома"да мунтазам равишда чоп этиб берилмоқда. Бу абитуриентлар учун катта қулайлик. Бўлажак талаба йил давомида имтиҳонга тайёргарлик кўриш имкониятига эга бўлади. Аммо ўтган йилларда олий ўқув юртларига кириш учун топширилган тест синови натижалари таҳлили қуйидагиларни кўрсатди: 1998 йили "Қадимги дунё тарихи" фанидан ўзлаштириш 57 фоиз бўлса, 1999 йили бу рақам 38 фоизга тушиб қолган. Ёки абитуриентларнинг "Жаҳон тарихи" фанидан (Ўрта асрлар тарихи даври) ўзлаштириши 1998 йили 55 фоиздан 1999 йили 38 фоизга тушган. Шундай қилиб, ҳар йили бу кўрсаткич пасайиб бормоқда.

Сабаби - аксарият ўқув фанлари (тарих, адабиёт, ўзбек тили) бўйича ҳанузгача сифатли дарслик йўқ. Бундай янги адабиётлар ўқув йили тугашига 2-3 ой қолгандагина нашрдан чиқяпти. Абитуриент қандай қилиб бу қисқа муддат ичида янги нашр қилинган шунча китобни ўзлаштириши мумкин? Бунинг устига тест саволлари ҳам айнан шундай китоблардан олинган бўлса. Шу боис, тест саволларини тузишда ўқувчиларнинг дарслик ва қўлланмалар борасидаги имкониятлари ҳам ҳисобга олинса...

Зулфия АҲРОРОВА,
абитуриент

МИЛЛИЙ ФУТБОЛИМИЗ ҚАЧОН ЮКСАЛАДИ?

Яқинда бўлиб ўтган Иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида "Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида" Қонун қабул қилинди. Қонун спорт бўйича давлатимиз сиёсатини ҳаётга жорий этишига шубҳа йўқ. Бир сўз билан айтганда, жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришнинг мустаҳкам ҳуқуқий асоси яратилди.

Менинг фикрим

Қонунни қабул қилиш жараёнида Юртбошимиз спортдаги муаммолар, хусусан, миллий футболимизни ривожлантириш хусусида куйиниб гапирдилар Шу муносабат билан кўпдан кўнглимдан ўтиб юрган гапларни газетхонлар, футбол ишқибозлари билан ўртоқлашгим, уларнинг ҳам фикрини билгим келди.

Ҳеч бир спорт турининг футболчалик ишқибози кўп бўлмаса керак. Ҳатто, ҳақиқий футбол иштиёқмандлари учун бир неча минг километрни босиш ҳам чўт эмас. Дарҳақиқат, биз Европа чемпионлар лигасининг финалида ҳам бунинг гувоҳи бўлдик.

Ўйин гарчи Францияда бўлиб ўтса-да, стадионга ташриф буюрган мухлисларнинг асосий қисмини Испаниядан келган футбол фанатлари ташкил қиларди.

Бироқ (баъзан бу сўзни ишлатгинг келмайди) мамлакатимиздаги стадионларда ўриндиқларнинг кўп қисми доимо бўш турганини кўриб йиғлашни ҳам, кулишни ҳам билмайсан, киши. Тўғри, ҳеч кимни футбол ўйинига мажбурлаб олиб бориб бўлмайди. Унга фақат қизиққанлар, ҳаётининг бир қисмини футболсиз тасаввур қила олмайдиганлар боради. Аммо нега энди Мадрид, Париж, Милан ва бошқа қатор Европа мамлакатлари, қолаверса, Токио, Сеул стадионлари мухлислар билан лиқ тўлади-ю, бизда аксинча бўлади. Сабаби оддий. Уларнинг футболи зўр. Кўрган киши ҳам завқ, ҳам дам олади. Бизда эса... Стадиондан қайтган мухлис, албатта, асабни қандай даволасам экан, дея бош қотиради.

Кейинги пайтларда негадир энг ишончли футболчи ёки мураббий дея эътироф этганларимиз ҳам "қоқилиш"дан ўзгага ярамай қолди. Келинг, яхшиси сўзимиз қуруқ бўлмаслиги учун "Нефтчи" жамоаси ўйинларига бир назар солайлик. Маълумки, фарғоналиклар ўтган йилнинг биринчи даврасини анча бўш ўтказиб, иккинчи даврада ўзларини тиклаб олишганди. Ўшанда машҳур мураббий Саркисян: "Биз биринчи давра ўйинларини ёш, тажрибасиз футболчилар билан бошлагандик. Шунинг учун баъзи учрашувларда ўйинларимиз қовушмади. Иккинчи даврада эса "Нефтчи" жамоаси "очилди", деган эди.

Хўп, бунга ҳам розимиз. Аммо бу йил-чи? Бу йил ҳам ўтган йилги ҳол такрорланаяптими? Ўтган йилги ёшарган жамоа бу йил янаям ёшариб кетдими? Агар ҳар мавсум шундай бўлаверса, унда профессионал жамоа қачон шаклланади?

Шунингдек, бу гапларни Тошкент вилоятидаги "Дўстлик" жамоасига нисбатан ҳам бемалол ишлатиш мумкин. Тўғри, жамоа ўтган йили, гарчи мавсум охирида анча бўш ўйин кўрсатган бўлса-да, чемпионлик унвонини қўлга киритганди. Футболчиларимиз МДҲ чемпионлари кубогида деярли ўйин кўрсатолмади. Ҳолбуки, Киев "Динамо"чиларига ўхшаш жамоалар иккинчи таркиб билан ушбу кубок ўйинларига ташриф буюрган эди.

Эсингизда бўлса, ўн иккинчи Осиё ўйинларида мамлакатимиз терма жамоаси футболчилари биринчи ўринни эгаллашганди. Хўш, ўшанда терма жамоамиз ҳақиқатан ҳам зўрмиди? Ёки омади келдими? Менимча, биринчисига нисбатан иккинчиси ҳақиқатга яқинроқ. Жанубий Корея терма жамоаси билан бўлган ўйинни бир эсланг. Ўйинда кореялик йигитлар футболчиларимизнинг деярли "нафас" олишларига йўл қўйишмаганди. Аммо омад улардан юз ўгирди. Бўлмаса, А.Абдураимовнинг шунча узоқ масофадан, устига-устак, кучсиз зарба билан тепган тўпини дарвозабон қўлининг ёнгинасидан ўтказиб юборади, деб ким ўйлаганди, дейсиз. Аммо ўша пайтда бундай ўйин билан узоққа боролмаслигимизни англамадик. Аниқроғи, англашни истамадик. Оқибат эса, мана, Европа футболи у ёқда турсин, Бирлашган Араб Амирликлари, Эрон, Япония, Саудия Арабистони, Жанубий Корея футболига ҳавас билан боқамиз. Ваҳоланки, бир вақтлар бизнинг футболимиз уларникидан бир неча поғона устун эди.

Хўш, энди дўппини олиб бир ўйлаб кўринг-чи, Европаникига деярли тенг футболни томоша қилиб ўрганиб қолган мухлис қандай қилиб паст савиядаги ўйинларни томоша қилсин?

Нуриддин ИСМОИЛОВ

ҲУҚУҚШУНОСЛАР БЕЛЛАШУВИ

Тошкент Давлат юридик институтида ҳуқуқшунослик мутахассислиги бўйича Конституцион ҳуқуқ, Фуқаролик ҳуқуқи, Жиноят ҳуқуқи, Халқаро ҳуқуқ ва Мусулмон ҳуқуқи асослари ўқув фанларидан Республика талабалар олимпиадасининг якуний босқичи бўлиб ўтди. Унда мамлакатимизнинг нуфузли олий ўқув юртларидан келган талаба ҳуқуқшунослар беллашдилар.

Беш фан йўналиши бўйича ўтказилган беллашувнинг якуний натижаларига кўра Беҳзод Мўминов (ИИА), Элдор Файзуллахўжаев, Ирода Жўраева, Шоҳида Қорахўжаева (ТДЮИ) ва Виктория Поставацевалар (ИИА) мутлоқ ғолиб деб топилиб, фахрли биринчи ўринни қўлга киритдилар.

Умумкомандалар ўртасидаги мусобақаларда эса Тошкент Давлат юридик институти биринчи, Республика Ички ишлар академияси иккинчи, Нукус Давлат университети учинчи ўринга муносиб кўрилди.

Илмий маърузалар бўйича ўтказилган ғолиблар танлови янада қизғин тус олди. Талабалар ўзларининг нималарга қодирлигини, сермулоҳаза ва ўткир фикрлари билан исботладилар. Маърузачи Дармонжон Азезов (ИИА) биринчи, Шоира Ҳайдарова (ТДЮИ) иккинчи, Азат Саидов (Нукус) учинчи ўринни олишга муваффақ бўлди.

Гулчеҳра ХЎЖАНОВА,
Тошкент Давлат юридик институти ўқитувчиси

Табиат-SOS

КЕЛАЖАК ОЛДИДА МАСЪУЛМИЗ

Кишилар фаолияти кенгайиб бориши табиат, атроф-муҳит ўртасидаги ўзаро таъсирга боғлиқ. Бир томондан, инсонлар табиатни ўзгартиришга уринсалар, иккинчи томондан, ташқи муҳитнинг ёмонлашуви аҳоли саломатлигига зиён етказади, учинчидан, борлиқнинг ўзгариши кишилар иқтисодий фаолияти натижаларига ҳам таъсир кўрсатади

Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси маълумотларига кўра, Орол денгизи сув сатҳининг кенглиги 35 фоизга қисқарди. Сув чекиниши натижасида яланғочланиб қолган ерлар 4 миллион гектарга етди. Бу жойлардан ҳар йили ҳавога 15-75 миллион тонна туз ва майда туз кукуни кўтарилади. Бу тузлар Оролбўйи ёки МДҲ республикаларинигина эмас, балки ер шари атмосферасини ҳам 5 фоиз ифлосланитириши мумкин экан.

Индустриал тармоқлар ва соҳаларда хўжалик фаолияти оқибатида кўплаб чиқиндилар чиқариб ташланмоқда. Иссиқлик электр станциялари чиқарган кул ва чиқиндилар ҳозирда 7,5 миллион тоннадан ошиб кетган. 1200 гектар майдонга коалин, оҳак аралашмалари, кварц қумлари чиқиндилари чиқариб ташланган. Чирчиқ, Сирдарё, Амударё, Зарафшон дарёларининг турли чиқиндилар, пестицидлар, нефть маҳсулотлари билан зарарланиш даражаси баъзан санитария меъёридан ошиб кетмоқда.

Баъзи ҳудудларда сувларнинг ифлосланиш индекси 10,03 ни ташкил этади. Бу эса ҳозирдаёқ қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши унумининг ва маҳсулот сифатининг пасайишига олиб келмоқда. Ичимлик суви сифатининг пасайиши юз бермоқда. Оқибатда аҳоли саломатлиги ёмонлашиб, уни тиклаш харажатларининг ўсиб боришига олиб келади.

Ҳаво атмосферасига чиқарилаётган моддаларнинг 80 фоизи зарарли моддалардир. Ҳар йили турли манбалардан республика атмосферасига 3,5 миллион тонна зарарли, ифлослантирувчи моддалар чиқарилади. Уларнинг ярмига яқини углерод оксиди, 15 фоизга яқини углеводород чиқиндилар, 14 фоизини олтингугурт диоксиди, 9 фоизини азот оксиди, 8 фоизини қаттиқ ва 4 фоизга яқинини юқори токсик моддалар ташкил этади.

Ўзбекистон атмосферасини Қорақум ва Қизилқумнинг чанг бўронлари ҳам ифлослантиради. Тожикистон алюминий заводи атмосферани фтористик водород, углерод оксиди, олтингугуртли газ, азот оксидлари билан заҳарламоқда. Орол денгизининг қуриб қолган тубидан кўтарилаётган туз чанглари ҳам атмосферани булғамоқда. Буларнинг ҳаммаси аҳоли саломатлигига таъсир этиб, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг камайишига олиб келмоқда.

Экологик ҳолатнинг ёмонлашуви олдини олиш мақсадида бунга сабаб бўлаётган корхоналар экологик тўловлар тўладилар. 2000 йил бошига келиб, экологик тўловдан тушган жами тушумлар ялпи ички маҳсулотга нисбатан 5 фоизни ташкил этмоқда. Аммо, бу кўрсаткич корхоналар ва жисмоний шахсларнинг атроф-муҳитни ифлослантиришлари ва зарарлантиришларига нисбатан анча камдир.

Орол фожеаси салбий оқибатларининг олдини олиш учун катта ишларни амалга ошириш лозим. Масалан, Орол денгизининг яланғочланиб қолган ерларига чўлда ўсадиган дарахтлар ва ўсимликларни ўтказиш, экиш орқали ўрмон мелиорациясини тадбиқ қилиш мумкинлиги аниқланган. Бу тадбирларни амалга ошириш бошланди. Катта майдонда кўчма қумларни мустаҳкамлаш ишлари олиб борилмоқда. Шуни таъкидлаш лозимки, ўрмон мелиорацияси ишлари олиб борилиши зарур бўлган майдон 2 миллион гектарга яқин, кўчма қум майдонлари 0,5 миллион гектарни ташкил этади.

Мамлакатимиз давлат мустақиллигини қўлга киритиши биланоқ атроф-муҳитни сақлаш масалаларига эътибор кучайди. Пахта яккаҳокимлигига барҳам берилди. Экин майдонларини оптималлаштириш ишлари бошланди. Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд ва Тошкент вилоятларида экинларнинг ҳолати экологик оптимал таркибига яқинлашди. Экологик аҳвол барқарорлашуви тенденцияси, табиатдан фойдаланишнинг иқтисодий механизмини шаклланa бошланди. 1992 йилдан бошлаб ифлослантирувчи моддаларни, чиқиндиларни атроф-муҳитга меъёрдан юқори даражада чиқариб ташлаганлик учун тўловлар жорий қилинди. 1993 йилдан бошлаб Марказий Осиё давлатлари Орол ва Оролбўйи муаммоларини биргаликда ҳал қилишга киришдилар.

Минтақадаги давлатлар ва халқаро жамоатчиликнинг саъй-ҳаракатлари туфайли Орол денгизи ва Оролбўйига етмишинчи йиллардаги 3-4 километр куб ўрнига 1992-98 йилларда 10-15 километр куб сув қуйилди. Туямўйин-Урганч-Нукус йирик сув тармоғининг қурилиши оқибатида Оролбўйи аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлаш имкони пайдо бўлди. Шунингдек, ҳудудда соғлиқни сақлаш объектлари қурилиши жадаллаштирилмоқда. Яқин келажакда ушбу муаммони юмшатиш учун минтақадаги давлатлар ўзаро сув тақсимлаш, сув ресурсларини ва ундан фойдаланишни ҳисобга олиш, суғориш учун ишлатиладиган ва ичимлик сув сифатини яхшилаш, сув хўжалиги объектларини техник воситалар билан жиҳозлаш ишларини амалга ошириши лозим.

Ушбу масалаларни босқичма-босқич амалга ошириш, Амударё дельтасида ландшафт экотизимини яратиш, хўжаликлараро ва ички хўжалик гидромелиорация тизимини реконструкция қилиш, техник жиҳатдан такомиллаштириш мақсадга мувофиқдир.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг ҳозирги босқичида табиатдан фойдаланишнинг иқтисодий механизмини жорий қилиш ва такомиллаштириш орқали экологик аҳволни яхшилаш мумкин. Бу механизм хўжалик фаолиятида биосферани сақлаш, ҳимоя қилиш устувор вазифа бўлиб қолишини таъминламоғи лозим. Бунинг учун табиий хомашё ресурсларига, ер, сувга, шунингдек, ишлаб чиқариш чиқиндиларини жойлаштирганлик ва табиий муҳит объектларини истеъмол қилганлик учун нархлар белгилаш, ресурсларни тежашга қаратилган фаолиятни солиққа тортиш, кредит, нарх сиёсати воситалари билан иқтисодий рағбатлантириш зарур. Атроф-муҳитни ифлослантириш, зарарлантириш меъёрларини ишлаб чиқиш ва бунинг учун қатъий тўловни белгилаш керак.

Бу эса бизнинг, ҳаммамизнинг она табиат ва тириклик олдида қилишимиз зарур бўлган юмушдир.

Мадад АЛЛАМБЕРГЕНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси тингловчиси

Ёшлик баҳслари

КЛИПМИ, ҚИЛИҚМИ?

Кундалик ҳаёт ташвишлари билан елиб-югуриб, толиқиб уйга қайтганимиздан сўнг, ойнаижаҳон мурватини бураб, яхши бир қўшиқ тинглаб, мириқиб хордиқ чиқарамиз ва мусиқа оҳангидан сархуш-сармаст бўлиб чинакам завқ оламиз.

Гоҳида эса баъзи клиплар кўнгилни хира қилиб, ғашингизни келтира бошлайди. Тўғри, қўшиқ, мусиқа, оҳанг буларнинг барчасини бир овозда уйғунлаштириш ҳар кимга ҳам насиб этавермайди. Аммо, уни тинглаб, олқишлаб, шуҳрат чўққиси сари кўтараётган гулдурос қарсаклар умумникидир. Илло, қўшиқ — нафосат, гўзаллик ва эзгулик учун хизмат қилади.

Қўшиқни мароқ билан меъёрига етказиб куйлаш эса ҳақиқий санъатдир. Шундай экан, санъатни бежирим, чиройли либосларга буркайман деб, аллақаерлардан олинган "эски-тускиларни" унинг "устига ёпинтириб қўйиш" бизнинг миллий қўшиқчилик санъатимизни камситиб, уни устидан кулиш эмасми?

Марҳум устозларимиз Маъмуржон Узоқов, Ботир Зокировларнинг орзуси нима эди? Нима учун биз ёшлар шундай яхши, ҳамма шарт-шароитлар қулай бир муҳитда яшаб туриб, улар қисқагина умри давомида бажариб кетган ва асос солган улкан ишларнинг ҳеч бўлмаганда ярими-ярмисини ҳам эплай олмаяпмиз.

Янгилик яратиш яхши иш, аммо ўша янгиликни

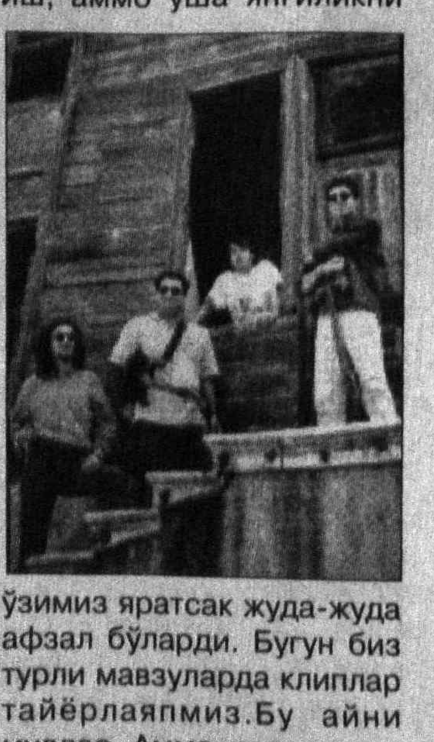

ўзимиз яратсак жуда-жуда афзал бўларди. Бугун биз турли мавзуларда клиплар тайёрлаяпмиз.Бу айни муддао. Аммо, ғалати хатти- ҳаракат, депсинишлар билан тайёрланган клипларни , мана кўринглар, ўзбек клиплари, деб тақдим этсак, бошқа халқлар бизни нима деб ўйлаши ва биз ҳақимизда қандай хулоса чиқариши мумкин?

Улар ўзбекларнинг миллий эстрада қўшиқчилик санъатини кўрмоқчи бўладилар.

Аммо, бугунги биз чиқараётган клипларни кўриб, экранга қараб, мўъжиза кутаётган европаликлар ўзларининг кўзгудаги хира аксларини кўриб, бизни устимиздан кулишмайдими? Тўғри, модернизм биз учун бир қадар жумбоқ. Аммо, европаликлар учун эса умуман янгилик эмас. Биз шуни назардан четда қолдириб, ёддан чиқармаслигимиз керакки, биз ўзбекмиз. Шундай экан, биз тақлиддан қочишимиз ва ўзимизнинг миллий ўзбек эстрада қўшиқчилик санъатини бутун жаҳонга танитишимиз зарур. Бизнинг шунақанги миллий клипларимиз бўлиши керакки, бу клиплар бутун дунёни ҳайратга солиб, ҳаттоки Майкл Жексон каби қўшиқ қироллари қалбини ҳам осонгина забт эта олсин.

Сайфулла Тоғаев,
"Туркистон" мухбири

Ватан мукофоти совриндорлари

ОНА КЕТГАН ТАРАФГА ҚАРАБ ЙИҒЛАЙДИ БОЛА

Осмонни ойсиз тасаввур этиш мушкул. Оналар кунни тунга улаб яшайди.

Она кетган тарафга қараб йиғлайди бола... Қалбидаги меҳр унинг кўксида.

Шарқ аёлининг, одоб-андишани маҳкам ушлаган ўзбек хонадонининг ҳуснига доғ тушмасин дея қийин-қаттиқ синовларга бардош бериш бекаларимиздан жасорат ва матонат талаб қилади. Шу матонатни, айниқса, аёллар ўзларида мужассам этишса, бу жамиятнинг бахти, муроди.

Жиззах вилоятида, адашмасам, Рашида опа Ёдгорованинг танимайдиган одам кам топилса керак. У тўрт фарзандни оналик меҳри ила тарбиялб келмоқда. Тангридан сўраганлари ҳам шулар.

Ўзгалар бахтини ўйлаб, ўз бахтини топган Рашида опа Умида ва болам деб туғруқхонадан асраб олган болалари Фарҳоджон, Маратжон ва Рушаналарни оқ ювиб, оқ тараб, улар тарбиясига оналик меҳрини қўшиб улғайтирмоқда.

Умида ўрта мактабни "яхши" ва "аъло" баҳоларга тугатди. Энди олий ўқув юртида ўқиш учун тайёргарликни бошлаган. Укаларига бош-қош. Онасига яқин кўмакчи, эс-ҳушли қиз.

Фарҳоджон конструкторликка қизиқади. Бўш пайтларида техника устахонасига бориб, усталик сирларини ўрганмоқда. Мактабда аълочи. Дам олиш кунлари укаси Марат билан балиқ овига боради. Рашида опанинг оиласида шахмат-шашка ўйнаш одатий ҳол. Ўғиллар улғайиб, ҳеч бўлмаганда ўзимизнинг Рустам Қосимжоновдай чемпион бўлиш орзусидалар.

Рўзғорда она ўрни бўлакча. Рашида опа ишдан сал кеч қайтса, боисини сўрашади. Опа шукр қилади.

Арнасойда 25 йилдан буён бош алоқачи вазифасида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Бевосита Рашида опанинг ташаббуси билан туман марказидан узоқ "Бобо Файзиев" ва "Иқтисод" хўжаликларида ҳам алоқа хизмати йўлга қўйилди. Бу кўпларнинг кўнглидаги иш бўлди.

Узоқ, самарали ва фидокорона хизматлари эвазига Рашида опа Ватанимизнинг юксак мукофоти "Дўстлик" ордени билан мукофотланган.

Қ. НОМОЗОВ

Янги тўлқин

«САЛОМ, ЭФИРДА – «ЁШЛАР»

Куни кеча "Ёшлар" радиоканали ўзининг икки йиллигини нишонлади. Қисқа давр ичида унинг ранг-баранг эшиттиришлари ёшлар тугул катталарнинг ҳам қалбидан жой топа олди. Бугунги суҳбатдошларимиз ҳам "Ёшлар" радиоканалининг тиниб-тинчимас журналистлари ва мухлислари бўлишди.

— Севимли бўлишингизга сабаб?

Матлуба МЎМИНОВА:

— Биринчи сабаб, жамоамизда фақат ёшларни ишлаши. Ёшларни тушуниш учун ёш бўлиш керак. Масалан, ўзим эрталаб ёқимли мусиқа эшитиб ҳордиқ чиқараман. Бу албатта кўпчиликка маъқул. Биз тингловчиларимиз билан бирга яшаймиз, бирга қадам ташлаймиз. Ютуғимиз ҳам шундан бўлса ажабмас.

— "Ёшлар"нинг "рақиб"лари "Сезам" ва "Гранд" радиоканалларига муносабати?

Ғайрат МАЖИДОВ:

—"Сезам" ва "Гранд" ни ўзимизга рақиб санамаймиз. Уларнинг оддий мухлисимиз. Агар очиқчасига айтсам улар дам олиш каналлари, магнитафони йўқлар канали. Улар биздан ортиқ эмас, биз ҳам улардан.

— Иш жараёнида юз берган қизиқ воқеалардан эшитсак...

МАТЛУБА:

— Бир кун олдин тайёрлаб қўйилган эшиттириш қоғозларини папкаси билан Севара Ҳошимова уйига олиб кетиб қолган. Эшиттириш эрталаб соат 7.00 да. Соат 9.00 радиони эшитиб қолган Севара папка ўзидалигини кўриб югуриб ишга келган. Аммо, биз шу икки соат мобайнида тўғридан-тўғри эфирга чиқиб, қийин вазиятдан қутилиб кетганмиз.

— Қоникмаслик кайфиятидаги хатлар ва қўнғироқлар бўлиб турса керак

Бобур ОТАМУРОДОВ:

— Балки, мақтанишдек туюлар, жуда кам бўлади. Кўпчилик тингловчиларнинг норозилиги "сизлар кўп гапириб, қўшиқлар кам берасизлар" дейишади.

— Режалаштирилган, аммо амалга ошмай қолган орзуларингиз тўғрисида ҳам гаплашсак.

ОТАБЕК:

— Бундай орзуларимиздан бири ҳуқуқий мавзудаги ҳар хил эшиттиришлар сонини ошириш ва мунтазам бериб бориш. Бунинг учун эса ҳуқуқий билимларни тингловчига етказиб бера оладиган мутахассис йўқ.

— Таклифлар ҳам тушиб турадими?

ГУЛНОЗА:

— Албатта. Мумтоз қўшиқлардан бериб боришимизни сўрашади. "Мумтоз қўшиқлар" эшиттиришини ташкил қилдик. Ёшларимиз таклифига биноан "Тарих ва ёшлар" дунёга келди.

* * *

— Сиз "Ёшлар" каналини тинглайсизми? Нима учун?

ФОТИМА, Турсунхўжаева номли медицина техникуми, 3-курс талабаси:

— Ваҳобиддин Зиёнинг "Нота" эшиттиришини тинглайман. Бошқа эшиттиришларнинг ҳам ўз ўрни бор.

УМИД, Юридик институти 3-курс талабаси:

— "Аср" янгиликлари ёқади. Битта ёқмайдиган тарафи, қўшиқларни охиригача бермай ўчириб қўйишади.

ЖАББОР, Автомобиль йўллари институти, 3-курс талабаси:

— Кўпинча табриклар билан Ваҳобиддин Зиёнинг нарх-наволари қизиқарли. "Нота", "2*2=5" ни тинглаб бораман.

САИДА, ФЕРУЗА, Боровский номидаги медицина техникуми 2-курс талабалари:

— Насриддин Асриддиновни эшиттиришлари ёқади. "2*2=5" ни, "Нота"ни тинглаймиз. Эрталаб берадиган мунажжимлар башоратини эшитамиз. Шу башоратларни янаям эртароқ беришса, яхши бўларди. Чунки, бизнинг дарсимиз ҳам шу вақтда бошланади, гоҳида эшитмай қоламиз.

ХАЙРУЛЛА, Автомобиль йўллари институти, 2-курс талабаси:

— Агар тўғрисини айтсам, эшитса бўлади. "Шоҳона" яхши, "Аср".

ЖАҲОНГИР, Шарқшунослик институти талабаси:

— Менга "Ёшлар" умуман ёқмайди. Ундан кўра "Сезам", "Гранд" яхши.

ОЙБЕК, Юридик институти, 2-курс талабаси:

— Яхши, бўлади. Октябрь Мансуров билан Ваҳобиддин Зиёнинг эшиттиришларини тинглайман.

НАРГИЗА, ДИЛФУЗА, ҳамширалар:

— Чет элга кетган Ўзбекистон ёшлари ҳақида эшиттиришлар беришса. Насриддин Асриддинов, Ваҳобиддин Зиё олиб борадиган эшиттиришлар ёқади. "Шоҳона" билан "Аср"ни мунтазам эшитиб борамиз.

Дилбар АРАЛОВА,
Феруза ХОЛИҚОВА

Таҳририятдан: **Биз "Ёшлар" каналига майин, ширали, мазмунли овозингиз оламни тутсин, 200 йиллигингизни ҳам, 2000 йиллигингизни ҳам дўстлар ва мухлислар эъзозида кутиб олинг, ҳамиша ёш ва навқирон бўлиб қолинг, дея истак билдирамиз.**

— Қани, радиони "Ёшлар"га қўяйлик-чи...

"Камолот" ҳудуди

УМИД БИЛАН ЭКИЛГАН НИҲОЛ

Умид билан экилган ниҳол бир кун келиб албатта ўз мевасини беради. Пойтахтимизнинг "Туркистон" санъат саройида бўлиб ўтган "Республика болалар санъат фестивали -2000" ғолибларини тақдирлаш маросими ҳам Юртбошимиз умид билан эккан ниҳолларнинг илк меваси, десак янглишмаймиз.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, "Камолот" жамғармаси, Халқ таълими вазирлиги, Ўзтелерадиокомпанияси, "Ўзбекнаво" гостроль концерт бирлашмаси ҳамкорлигида "Соғлом авлод йили"га бағишлаб ўтказилган фестиваль "Нақадар гўзал ва обод Ватаним" шиори остида бўлиб ўтди. Мазкур фестивалнинг очилиш маросими 1999 йил 29 декабрь куни — Президент арчаси байрами арафасида бўлиб ўтган эди. Байрамга Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлардан келган истеъдодли ёшлар таклиф этилди. 7 ёшдан 15 ёшгача бўлган болажонлар мусиқа, қўшиқчилик, рақс, тасвирий, амалий санъат ва халқ ҳунармандчилиги турлари бўйича ўз иқтидорларини намойиш қилишди.

Фестиваль иштирокчилари биринчи навбатда ёшларга бағишланган асарларга эътибор беришиб, ўз ижроларида дўстлик, муҳаббат, гўзаллик, она табиатни асраб-авайлаш, истиқлол ва Ватанга фидойилик туйғуларини тараннум этдилар. Халқимизнинг таниқли санъаткорларининг ўз чиқишлари билан фестивалга ўзгача кўрк бахшида этди. Фестиваль ниҳоясида ғолибларга "Камолот" жамғармаси томонидан ва бошқа ташкилотчилар ҳомийларнинг эсдалик совғалари топширилди. Уларга ўрта махсус бадиий ўқув юртларида таълим олиш ва ўз хоҳишларига кўра махсус мусиқа мактаб-интернатларида ўқишни давом эттиришлари учун га тавсиянома йўлланмалар, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан махсус грантлар ажратилди.

Эл-юрт дарди билан ёниб яшаган ҳар бир ўзбек фарзандининг қалбини бир туйғу доимо ҳаяжонга солиб туради. Бу туйғу — Ватан туйғусидир. Илло, Ватан туйғуси бизнинг кўнгил бисотимиздаги энг катта бойлик ва энг катта хазинадир.

Акбархон МАГДИЕВ,
"Камолот" жамғармаси матбуот котиби

СПОРТЧИ БОЛАЛАР

"Соғлом авлод" давлат Дастурининг амалда бажарилиши ва Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишлаб "Камолот" жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими, "Маҳалла" хайрия жамғармаси билан ҳамкорликда Тошкент шаҳридаги маҳалла болалари футбол жамоалари ўртасида спорт мусобақаси ўтказилди.

Унда "Себзор", "Ҳувайдо", "Гулобод", "Эски шаҳар", "Хасти имом" ва бир қатор маҳаллаларнинг футбол жамоалари иштирок этди.

Ғолиблик эса Собир Раҳимов туманидаги "Гулобод" маҳалласи жамоасига насиб этди.

Ғолиблар "Камолот" ва "Маҳалла" жамғармасининг эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Нодира ЙЎЛДОШЕВА

* * *

Бухоро шаҳрида "Камолот" ва "Маҳалла" жамғармалари Бухоро шаҳар бўлимлари ҳамкорлигида ўсмир ёшлар ўртасида спортнинг бокс тури бўйича мусобақа ўтказилди. Қатнашчилар эса 1983-84 ва 1985-86 йилларда туғилган болалар бўлди.

Саралаш мусобақаларида 122 нафар ёш спортчилар ўзаро куч синашишди. Муросасиз ўтган жангларда ўз вазн тоифалари бўйича Шавкат Баротов, Жасур Жумаев, Шавкат Ражабов, Миразиз Ваҳобов, Тоҳир Баракаев, Улуғбек Нуров, Шавкат Шукуровлар ғолибликни қўлга киритдилар. Уларга "Камолот", "Маҳалла" жамғармаси Бухоро шаҳар бўлимлари томонидан таъсис этилган фахрий ёрлиқлар ва қимматбаҳо совғалар тақдим этилди.

Ш.МАНСУРОВА

МЕҲНАТ ЯРМАРКАСИ

Ёшларни иш билан банд қилиш мақсадида "Камолот" жамғармаси, Уйчи туман ҳокимлиги меҳнат бўлимлари ҳомийлигида "Меҳнат ярмаркаси" ўтказилди. Унда 21 та ташкилот, корхона, муассасалардан 290 бўш ўринларга ёшлар ишга таклиф этилди. Ишсиз фуқаролардан 78 нафари ҳамда иш билан вақтинча банд бўлмаган 154 нафар фуқаролардан 6 нафари ўзларига маъқул бўлган иш ўринларига жойлашди. 12 нафар аёлга "Машҳура" кичик корхонасида тикувчилик бўйича қайта ўқитиш учун йўлланма берилди.

Уйчи туман бош пиллахонасининг мавсумий ишига 57 нафар ишсизлар банд қилинди. Шунингдек, 23 нафар фуқарога ишга жойлашиш юзасидан тегишли ҳуқуқий маслаҳатлар берилди.

Икромжон КАРИМОВ,
Наманган

КИТОБЛАР СОВҒА ҚИЛИНДИ

Куни кеча Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университетининг "Камолот" жамоатчилик маркази "Юлдуз", "Агро қурилиш" коллежи ўқувчиларини ҳамда ногирон болаларни байрам муносабати билан тўплади. Тадбирни университет ректори, филология фанлари доктори, профессор Ж.Бўронов кириш сўзи билан очди. Унда иштирок этган моҳир таржимон Амир Файзулло болалик чоғларидаги илк хотиралари билан кечага завқ бағишлади. Шунингдек, сўзга чиққан университет маънавий-маърифий ишлари проректори Д.Бобожонова ҳамда "Камолот" жамоатчилик маркази раиси Ш.Нуриддиновлар барчамиз учун азиз , қадрли бўлган болажонларни байрамлари билан чин кўнгилдан табриклашди. Университет бадиий ҳаваскорлар гуруҳининг байрам дастури ўқувчиларга манзур бўлди. Тадбир сўнггида Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги элчихонаси вакиллари Ҳиндистон ҳаётига оид бўлган китобларни ўқувчиларга тақдим этди.

Саида ПОЁНОВА,
ЎзДЖТУ таржимонлик факультети 2-босқич талабаси

Соғлом авлод — буюк давлат таянчи

ЁШЛАРГА ЧИНОР УМРИНИ ИСТАЙМИЗ

Инсоннинг келгусида қандай бўлиб етишувини унинг мурғаклигидан билса бўлади. Кичкинагина чинор ниҳоли яхши парвариш қилинса, асрлар бўйи гуркираб-яшнаб турадиган азамат чинорга айланади.

Аввало, ҳар биримиз шунчалик вояга етганимиз учун ўз оиламиз, оналаримиз пойига тиз чўкамиз. Ахир, биз ҳам бир пайтлар мурғак гўдак бўлганмиз-да. Озгина эҳтиётсизлик ёки эътиборсизлик рўй берганида эди, сиз билан биз шунчалик тўкис бўлиб юрмасмидик? Нега энди бўлғуси фарзандларимиз камолига бефарқ қарашимиз керак?

Шифохоналарда, очиғи, ҳомиладорлик пайтида "тиббиёт назоратида туриш" учун борган аёлларни кўп кўриш мумкин. Нега шундай бўляпти? Ўша ёш аёл барвақт турмушга чиққан, бошқа бир аёл кетма-кет фарзанд кўрган, яна бири эса ҳали фарзанд кўришга жисмонан тайёр эмас. Хўш, оилада оналар, қайноналар қаёқда қолишди?! Ҳолбуки, улар ёшларни қаттиқ назорат қилишлари ва уларнинг биринчи маслаҳатчилари бўлиши керак-ку.

Ўзбек оилаларида аёлларнинг бошқоронғи паллаларида хом узум, довучча, гулута, бўлка нон, қесак, тузланган бодринг, шўр балиқ ва ҳоказолар алоҳида сақланган. Буям, юқорида таъкидлаганимиздек, бўлажак норасиданинг витаминга бўлган эҳтиёжидан бошқа нарса эмас. Ахир, ота-боболаримиз бекорга қўй сўйиб, аёл кўзи ёриганда махсус атала тайёрлашмаган-да.

Ҳозир мамлакатимизда аёлларнинг ҳомиладорлик масаласига катта аҳамият берилаётгани бежиз эмас. Агар образли қилиб айтадиган бўлсак, келажак авлоднинг, яъни ворисларимизнинг қандай бўлиши айни шу билан боғлиқ.

Аёл бўлмаса инсоният оламга келмас эди. Аёл борки, ҳаётимиз гўзал. Улар қадрини ўрнига қўйиш ҳам қарз, ҳам фарз.

Ҳамид ИКРОМОВ

Таҳририятдан: *"Ёшларга чинор умрини истаймиз". Бу — таниқли журналист, дилкаш инсон Ҳамид Икромовнинг сўнгги мақолалари бирига қўйилган сарлавҳа бўлиб қолди. Ажабки, кўпни кўрганлар, инсон санноқли кунлари қолганда ўзи билиб-билмай ҳаёт ва умр ҳақида гапирадиган бўлиб қолиши, барчага айрича яхшилик исташи ҳақида гапиришади. Марҳум ҳамкасбимиз Ҳамид Икромов ҳам "ёшларга узоқ умр" тилар экан, сирли туйғуларга бир зум қулоқ тутгандек таассурот қолади кишида.*

Сиз бутун умрини журналистикага, газетага, қалам ва қоғозга боғлаган фидойи бир инсоннинг охирги мақолаларидан бирини, эҳтимол, энг охирги мулоҳазаларини ўқидингиз.

Таътиллар мавсуми

ЯЙРАБ ДАМ ОЛМОҚЧИ БЎЛСАНГИЗ...

Тошкент вилоятидаги "Янгийўл" санаторийсига марҳамат қилинг!

Суратда: ҳамшира Гулхан КУБАЕВА.
Даврон АҲМАД олган сурат

Мустақиллик халқимизга кўп нарса берди. Биргина саломатликни мустаҳкамлаш масканлари — санаторий ва оромгоҳларни олайлик. Илгари имкон қадар Сочи, Ялта, Кисловодск каби олис шаҳарлардаги курортларга интилардик. Энди эса юртимизнинг қатор гўшалари улардан қолишмайдиган бўлди.

Мен яқинда меҳнат таътилини "Янгийўл" санаторийсида ўтказдим. Ўрбекистонимизда шундай ажойиб маскан борлигини шу пайтгача билмаган эканман. Санаторий дарвозасидан киришингиз билан ўзингизни ўзга оламга тушиб қолгандай ҳис қиласиз. Атрофни чамандай очилган турфа хил гуллар, ям-яшил майсалар безаб турибди. Ётоқхона ва даволаш бинолари гўзал боғ билан қуршалган. Оҳиста сув пуркаб турган фавворалар, ёзги ҳовуз саломатлик масканида алоҳида иқлим яратган. Ҳарорати 68 даражали шифобахш сув шу заминнинг тагидан қайнаб чиқмоқда.

Бу ерда овқат ҳазм қилиш органлари, таянч-ҳаракат аъзолари касалланган беморлар, қон айланиши бузилган, ревмокардит, инфаркт хасталикларини бошдан ўтказган, 1-2 босқичдаги гипертония касаллигига чалинган кишилар ўз дардига даво топишяпти.

Бундай имкониятга эга санаторийлар республикамизда кўп-ку, дейишингиз мумкин. Тўғри, аммо "Янгийўл" санаторийсида бошқа жойларда топилмайдиган бир қатор шарт-шароитлар борки, уларни ҳамма билиб қўйса, зарар қилмасди. Бу ерда Германия-Исроил қўшма корхонаси чиқарган уқалаш ўриндиғи, пневмомассаж ускуналари, инфрақизил нурли вибрамассаж турлари, уқалаш тўшаклари, денгиз шўрсуви ва ўлик денгиз тузи иқлимини ҳосил қиладиган жиҳозлар, лазерли-компьютер аппаратлар мажмуи, магнит терапияси мосламалари билимдон шифокорлар ихтиёрида. Яқинда бу ерга аденома касаллигини даволовчи янги аппарат келтирилибди.

Дам олишдан қайтганимдан сўнг, яқин қадрдонлар, ҳамкасблар ҳол-аҳвол сўрагани келишди. Тиниқибсиз, чеҳрангиз очилибди деганларида кўнглим кўтарилди. Баъзилари яқин кунларда таътилга чиқажагини, қаерда дам олишни тавсия қилишимни сўрашди. Мен уларга агар танадаги касалликлардан фориғ бўлай десангиз, табиат бағрида ором олмоқчи бўлсангиз, руҳий бардамликни истасангиз, албатта, "Янгийўл" санаторийсига йўлланма топинг, деб маслаҳат бердим.

Бекмурод ҲАКИМОВ,
Қашқадарё вилояти,
Ғузор тумани

ОЛАМ ОВОЗИ

СТОКГОЛМ. Швецияда БМТнинг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масаласига бағишланган халқаро анжумани бўлиб ўтди. Унда юздан ортиқ мамлакат вакиллари иштирок этди. Анжуманда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасида қилинган ишлар сарҳисоб қилинди ва истиқболда амалга оширилиши лозим бўлган режалар белгилаб олинди.

* * *

МОСКВА. АҚШ Президенти Билл Клинтон 3-5 июнь кунлари Россияга ташриф буюради. Унга АҚШ маъмуриятининг кўплаб юқори мартабали вакиллари, жумладан, давлат котиби Мадлен Олбрайт, президентнинг миллий хавфсизлик масалалари бўйича ёрдамчиси Сэмюел Бергер, энергетика вазири Билл Ричардсон ҳамроҳлик қилади. Умуман, Оқ Уй раҳбари билан бирга 1200 киши Москвага келади. Бўлажак учрашувларни америкалик икки юзга яқин журналист ёритади.

* * *

БАЙРУТ. Ливан Бош вазири Салим Хосс мамлакат жанубидаги вазиятни барқарорлаштириш ва ушбу ҳудуд иқтисодиётини тиклаш борасида халқаро анжуман ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Шунингдек, у араб давлатларини Ливан олдидаги молиявий мажбуриятларини бажаришга чақирди. Илгари Араб давлатлари лигаси Ливанни молиявий қўллаб-қувватлаш борасида резолюция қабул қилган эди.

* * *

ГАВАНА. Кубада шакарқамиш ҳосилини йиғиб олиш мавсуми якунланди. Мамлакат шакар саноати вазири Улисес Росалеснинг айтишича, жорий мавсумда 4,05 миллион тонна шакар хомашёси етиштирилган. Бу ўтган йилги кўрсаткичга нисбатан етти фоиз кўп.

* * *

БОГОТА. Колумбиянинг қирувчи самолётлари Венесуэлага тегишли бўлган "Сесна" русумли самолётни уриб туширди. Самолётнинг ҳар икки учувчиси ҳалок бўлди. Хабарларга қараганда, ушбу самолёт Атлантика океани томонидан Колумбия ҳудудига рухсатсиз суқилиб кирган ва ерга қўниш тўғрисидаги талабларни бажармаган. Баъзи тахминларга кўра, самолёт гиёҳвандлик савдоси билан шуғулланаётган гуруҳларга тегишли бўлиши мумкин.

* * *

СИДНЕЙ. Австралия ҳукумати Фижидаги вазият ҳамон кескин бўлиб турганидан ташвиш билдирди ва исёнчиларнинг ҳаракатини кескин қоралади. Мамлакат ташқи ишлар вазири Александер Даунер исёнчилар Фижида ўз ҳукуматини тузадиган бўлса, расмий Канберра мазкур давлат билан барча алоқаларни узади, деди.

* * *

СУХУМИ. БМТнинг ҳарбий ва сиёсий маслаҳатчиларидан иборат танишув миссияси Абхазияга келди. Ушбу гуруҳ таркибида Россия, Хитой, Славения, Индонезия, Сингапур, Швеция, Туркия, Дания, Нигерия, Португалия, Финляндия ва Нидерландия вакиллари бор. Ташриф чоғида БМТ маслаҳатчилари Абхазиядаги ҳозирги вазиятни ўрганади ва бу ерда фаолият кўрсатаётган халқаро ҳамжамият миссияси ишини ўрганади.

* * *

ЛОНДОН. Лондоннинг машҳур Ҳаммерсмит кўприги яқинида жойлашган трансформатор станциясининг ташландиқ биносида кучли портлаш юз берди. Хабарларга қараганда, портлаш натижасида яқин артофдаги иншоотларга шикаст етган.

Маҳаллий полиция вакилларининг тахминича, портлаш номаълум шахслар томонидан атайлаб амалга оширилган. Айни пайтда полиция жиноятчиларни қидирмоқда.

* * *

МОСКВА. Шу йилнинг январь-март ойларида Россия саноатида 1 триллион 70 миллиард рубл қийматига тенг маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу кўрсаткич ўтган йилгидан 11,9 фоиз кўпдир.

* * *

ЛИССАБОН. Европа Иттифоқи ва АҚШ савдо-содиқ бўйича кенг кўламдаги музокараларнинг янги босқичига тайёрланмоқда. Лиссабонда АҚШ президенти Билл Клинтон ва ЕИ мамлакатлари раҳбарлари иштирокида ўтказилган саммитнинг якуний ҳужжатида шу ҳақда маълум қилинади. Томонлар Жаҳон савдо ташкилоти доирасида савдо соҳасидаги мавжуд келишмовчиликларни ҳал қилишга қарор қилди.

* * *

ВЕНА. Бу ерда почта миниатюралари халқаро кўргазмаси очилди. Кўргазмага қўйилган барча экспонатлар 1 миллиард шиллингга суғурта қилинди.

* * *

ДЕҲЛИ. Статистик маълумотларга қараганда, Ҳиндистонда ҳар йили 600 минг фуқаро кашандаликдан вафот этади. Айни пайтда мамлакатда 240 миллион киши чекади. Улар сафи ёшлар ҳисобига тўхтовсиз кенгайиб боряпти.

* * *

ИРКУТСК. Байкал кўли атрофидаги ҳудудда кучли Рихтер ўлчови бўйича олти баллга етадиган зилзила рўй берди. Иркутскда силкиниш кучи 3-4 баллни ташкил этди. Хабарларга қараганда, зилзила маркази Байкал кўлининг жанубий қисмида жойлашган бўлиб, ўтган йили ҳам бу ерда кўплаб ер ости силкинишлари кузатилган.

* * *

ВАШИНГТОН. АҚШ президентлигига номзоди кўрсатилган Техас штати губернатори Жорж Буш мамлакатнинг ҳарбий соҳадаги устунлигини таъминлаш учун қуролларнинг бутунлай янги турларини яратиш зарурлигини таъкидлади. У Нью-Мексика штатида жойлашган икки ҳарбий лабораторияга ташриф буюриб, АҚШ ҳарбийлари ҳозиргидек саноат асрида эмас, балки ахборот технологиялари асрида жанг олиб боришга тайёр бўлиши кераклигини айтди.

* * *

МЕХИКО. Гватемаланинг Алта-Верапас штатидаги тоғолди қишлоқларидан бирида сел келиб, кучли тошқин юз берди. Натижада 14 киши ҳалок бўлди, 10 киши жароҳатланди. Табиий офат ўнлаб уйларни ювиб кетди. Хабарларга қараганда, ушбу ҳудудда бир неча кундан буён кучли жала ёғаётгани сел вужудга келишига сабаб бўлган.

(ЎзА)

"Туркистон"га мактублар

ЮРТНИНГ ҲАР ЗАРРАСИ КЎЗГА ТЎТИЁ

Ҳар биримиз шу юртнинг фарзандимиз. Юрт бойлиги — бизнинг бойлигимиз, халқимиз бойлиги. Уни кўз қорачиғидек асрашимиз керак. Яъни, шу юртнинг тупроғи кўзимизга тўтиё.

Биз рангли металл ўғриларини телевизордан кўряпмиз, кирдикорлари ҳақида газеталарда ўқияпмиз. Уларнинг кўпчилиги — ёшлар. Наҳотки, баъзи тенгдошларимиз табиий бойликларимизни чет элларга сотишса?

Бундай номаъқул ишларни ҳеч ким кечирмайди. Ноёб металларни олиб чиқиб кетилишига йўл қўймаслигимиз, бунинг учун биз ёшлар ҳам курашишимиз лозим.

Умар АСРОРОВ,
Тойлоқ туманидаги 26-ўрта мактабнинг 11-синф ўқувчиси

ЖУРНАЛИСТ БЎЛМОҚЧИМАН

Журналист бўлиш орзусида юрган жуда кўп ёшларнинг илк қадамлари ёшлар газетаси — "Туркистон"дан бошлангани сир эмас. Газета таҳририятида вақти-вақти билан ўтказиладиган ижодий учрашувлар, баҳс ва адабий кечаларда қатнашиб тураман. Бир пайтлари таҳририят қошида ёш мухбирлар университети, "Ниҳол" адабий тўгараги фаолият кўрсатганидан ҳам бохабарман. Ўша тўгаракка мактаб ўқувчиси бўлган пайтларим бир-икки қатнашганман. Унинг бўлғуси журналист учун ўзига хос мактаб бўлишига ишонаман.

Матбуотимизнинг эртанги куни қандай бўлиши зарурлиги ҳақида анча-мунча баҳс-мунозаралар бўлиб туради. Аслида юртимизда миллий матбуот пойдевори яратилган. Адабиётимизнинг улуғ дарғалари Абдулла Қодирий, Чўлпон, Маҳмудхўжа Беҳбудий, Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор, Ҳамид Олимжон, Зулфия ва бошқа ўнлаб устозларимиз бутун фаолиятларини матбуотга бахш этганлари, ўз даврида турли газета-журнал таҳририятларида ишлаганлари сир эмас. Демакки, биз учун ўзбек матбуотининг ўзига хос катта мактаби мавжуд. Фақат, уни журналистика факультетида фан ва амалиёт сифатида ўрганиш зарур деб ҳисоблайман. Шу соҳа тадқиқотчилари ҳам, миллий матбуотимиз бешигини тебратганлар, уни юқори чўққиларга олиб чиққанлар ҳақида тадқиқотлар қилишса ва шу соҳа фанига киритишса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Эндиликда биз учун жаҳон эшиклари очиқ. Халқаро журналистика факультети ўз номи билан халқаро миқёсдаги кадрларни тайёрлайди. Ўйлайманки, биз ёшлар уммон янглиғ миллий матбуотимиз хазиналари ҳақида ҳам аҳли жаҳонни бохабар қилишга эришсак, ўзлигимизни яна бир поғонага кўтаришга муваффақ бўлар эдик.

Азамат ТОИРОВ

Минг бир маънолар

БИНАФША АТРИ

Абдулҳамид Чўлпон ўзбек шеъриятида ижтимоий-сиёсий жараён етакчи мавзуга айланган даврда ижод қилди ва бу мавзуни қуруқ риторикадан йироқ, янги шакл ва янгича мазмундаги асл кўнгил шеърияти даражасига кўтара олди.

"Ўз-ўзидан аёнки, гўзаллик инқилоб билан мукаммаллашмайди, бироқ шундай кун келадики, инқилобнинг ўзи унга эҳтиёж сезади", деган эди А.Камю. Зеро, асримиз бошларида шаклланган маърифат, адабиётнинг ғоявийлиги ва бадиияти муҳимдир. Шу жиҳатдан янги адабиётнинг миллий адабиётимизда тутган ўрни унинг миллат бадиий тафаккури тараққиётига қўшган ҳиссаси улкан.

"Ўз-ўзидан аёнки, гўзаллик инқилоб билан мукаммаллашмайди, бироқ шундай кун келадики, инқилобнинг ўзи унга эҳтиёж сезади".

Даврнинг сиёсий-ижтимоий оқимлари давр етиштирган ижодкор асарларида ўз ифодасини топади. Бироқ кескин сиёсий курашларга ва бир-бирига тамоман зид ижтимоий қарашларга тўлиқ бўлган асримизнинг биринчи чораги ўз ижод аҳлида новаторликни, чинакам жасоратни, ғоявий-бадиий ниятни амалга ошириш учун янгича йўллар излаш заруриятини қўйди. Бу зарурият Чўлпоннинг ижодий фаолиятида ўз аксини топди, албатта. Шоирнинг тасвир ва ифода имкониятларини кенгайтириш йўлидаги самарали изланишлари, ғарб шеъриятидаги рамзийлик воситаларини миллий шеъриятимизга дадил қўллагани маълум. Шунинг билан бирга Чўлпон ижодига мумтоз лирикадаги тасвир ва ифода услубларини янгича жило билан олиб кирди.

Миллат қалбини ўз юрагингда кашф қилмай туриб адабиётда янгилик яратиш мумкин эмас. Миллатни юракда кашф қилиш учун Ватанни таниш керак.

Чўлпон шахсиятидаги энг буюк хусусият юракда кашф қилинган миллат, энг ёруғ, энг пок сиймо сифатида танилган Ватандир. "Бинафша" шеърида табиатнинг мўъжизаси бинафша билан ҳаётнинг буюк талаби озодлик мутаносиб англашилишидан шеърда ҳам мусиқий шакл, ҳам фалсафий мушоҳаданинг уйғун гармонияси ҳосил бўлган. Шу боис шоирнинг изтироби фақатгина бинафшага қайғуси бўлиб эмас, миллат тафаккурида янчилаётган озодликнинг марсияси бўлиб туюлади. Бинафша ўз хокисор аҳволида шоирга ненидир шивирлади, недандир огоҳ этди. Унинг қайғуси юракка бориб етди, руҳда чуқур эврилиш юз берди. Унинг қайғусини биз илғамаймиз, уни оддий бинафша деб биламиз, узиб, ҳидлаб, ташлаб кетаверамиз. Ерга тушаётгандаги илтижоларини сезмаймиз. Шоирда эса худди шу бинафша кураш фалсафаси, Озодлик ва Истиқлол қисмати бўлиб туғён кўтаради.

Гулноза ЭРНАЗАРОВА

Болалик соғинчи

ЁРУҒ ЮЛДУЗ

БОЛАЛИК ҳамма элу элатлар, юртлараро бирдай азизу мукаррам. Болаликни тарк этиш осонми?.. Ҳақиқатни, ростгўйликни, самимийликни, эзгуликни тарк этиш-чи?

Йўқ, йўқ, буларни тарк этиш оғир... Бу икки буюклик қоришиб кетган бир бутунликдан воз кечиш жондан кечмоқлик баробари-да оғир... Аммо, дунёнинг ўзгартириб бўлмас қонуниятлари ва тўхтатиб бўлмас дақиқалари қаршисидаги оғирликлар юракларни сим-сим оғритиб ўтиб бораверади... ўтиб бораверади... Болаликнинг шодон-шодон кунлари улғайишнинг карвон... карвон ўтар йўлларига қачон из солганини билмай қоламиз. Кутилмаганда қувонч ила ғамнинг, самимийлик ила қабоҳатнинг, адолат ила разолатнинг, ростлик ила ҳақсизликнинг ёнма-ён келиши — ҳаёт йўлларимиз гулга тўла деганимиз — бу карвон йўлларида гулдан-да, тиканлар кўплигини англаб етамиз. Шунда... шунда болалик — ҳақлик ва ростлик дунёсига қайтгимиз келади. Аммо... бу йўлларда олдга босмоқ бору, ортга қайтмоқ йўқ! Шунинг учун-да болаликнинг гул кўчаларини тўлдириб юрганимизда унинг гавҳардек азиз эканлигини билмаймиз. Ҳа, гавҳаримизни йўқотганимиздагина унинг қадрли ва қимматлилигини англаймиз... Болалик дуру гавҳардан-да бебаҳолигини умр отлиғ йўлнинг йўловчилари аста-аста айтиб ўтаверадилар... Айтаверадилар... кейин бу ҳақиқатлар ривоятларга айланади. Ривоят остидаги ҳақиқат ҳар бир сўзни қуёшдек ёритиб турганини гоҳида англамаймиз, гоҳида англаб — англагимиз келмайди... Гоҳида...

Қадимда бир подшо аёл яшаган экан: тўққиз нафар фарзанди бўлиб, ақл-заковатда бири-биридан қолишмас экан. Халқ хурраму шод, ғам-ташвиш нима билмаскан. Аёл нимани хоҳласа шу муҳайё бўларкану... фақат бир орзусига етишолмаскан: Эҳ, қанийди болалигимга қайтиб қолсам! — унинг ҳар куни тилайдигани ва сўрайдигани шу бўлибди.

КУНЛАР, ОЙЛАР, ЙИЛЛАР ўтиб, аёлнинг қаршисида бир фаришта пайдо бўлибди:

— Сенинг хоҳишингни адо этгани келдим, фақат менинг шартларимга ҳам қулоқ сол! Подшолигингни оламан...

— Майли, -дебди аёл.

— Зебу-зийнатинг, бутун бойлигингдан заррача ҳам қолмайди.

— Майли.

— Болаларингдан воз кечасан...

— Нима?.. -майли, дея жавоб қайтаришга ҳозирланиб ўтирган аёл ўйланиб қолибди. -Наҳотки, болалардан воз кечиш мумкин?

— Майли, -дебди фаришта. - биттаси қолади сен билан...

— Нималар деяпсан?

— Бўлмаса, иккитаси... — Суҳбат узоқ давом этиб, охири фаришта фақат битта болангни оламан, саккизтаси сен билан қолақолсин, дебди.

Узоқ ўйланиб ўтирган аёл даҳшатга тушганидан сапчиб ўрнидан турибди-да:

— Йўқол кўзимдан, -дебди. — Битта болам тугул, уларнинг тирноғини ҳам бермайман...

Паришон аёл ўйланиб қолибди: битта болалигимни топаман деб... тўққизта болаликдан воз кечамanми? Йўқ, йўқ, худоим ўзинг асра!

Тўққиз болам, тўқсон болалик... тўқсон минг болалик... менинг болалигим ўшалар-да...

Ҳа, болалик оналаримизнинг томирларида, қонларида давом этади... Болалик — умр осмонининг ёруғ юлдузи! Болалик тавоф қилиб кўзга суртгулик, тумор қилиб тожга осгуликдир! Болалик, сенинг изларингдан тумор ясай!

БОЛАЛИКНИНГ ИЗЛАРИ борми, қайда у? Йўқ, янглишдим, ҳар бир болаликнинг изи ҳар кимнинг юрагида. Юракдаги ёруғ нур болаликнинг излари у! Чеҳрасини самимийлик, вужудларини ростлик ва поклик ёритиб турган кишиларни болаликнинг излари ҳали тарк этмаган. Болалик, сенинг изларингдан тумор ясамоқчун ўқиб уқиганим шу бўлди: болалик изларининг ёруғ нурлари — ёруғ чеҳралар аро ёруғ юракларга ўтаверади... Уларни болалик тарк этмайди — виждон тарк этмайди.

Мен болаликнинг изларидан тумор ясамоқни орзу қилгандим. Аммо... орзу дегани ҳамиша ҳам рўёб бўлавермайди — нурлардан тумор ясаб бўлмаганидек... Менинг умид дунёсидан сўраганим ўша болаликнинг ёруғ нурлари ҳар бир юртга, ҳар бир юракка кирсину, тумор бўлиб тақилсин. Боланикнинг нурларидан тумор тақилган юртда ҳалоллик — ростгўйлик — меҳр қад ростлайди... Эл-юртнинг дастурхони тўкин, аёлларнинг бағри бутун, гўдакларнинг кулгуси — болаларнинг болаликлари обод бўлади.

Дилфуза ШОМАЛИКОВА

БЕДОРЛИК ОНЛАРИ

Ёшлик фасли

Ҳамма нарса "нотиқлик санъати" дарсидан бошланди. Домламиз Рашид Абдусаматов дарс бошлади-ю, биз — Ўзбекистон Миллий университети сиёсатшунослик бўлимининг 2-курс талабалари ҳаётида ижобий маънодаги бедорлик онлари бошланди. Домламиз ўзининг дарс ўтиш усуллари билан туйғуларимизни жунбушга келтирди, натижада ҳаёт воқелигига ўзгача кўз билан қарай бошладик...

Домламизнинг ҳар бир жумласидан вужудимиз фахр-ифтихор туйғуларига тўлиб-тошди.

— Бугунги кунда ораларингизда миллат тақдирига бефарқ қарайдиган инсон топилмаса керак, деб ўйлайман. Сиз юртимиз келажаги, миллатимиз тақдири учун бефарқ бўлмаслигингиз керак, чунки унинг келажаги сизларнинг қўлингизда. Баландпарвоз гапларни қўя турайлик, содда қилиб айтганда, сизнинг ҳар кунлик ўқиш фаолиятингиз, аниқроғи, аъло баҳоларга ўқиш учун бўлган интилишингиз, кундалик топшириқларни сидқидилдан адо этишингиз, интизомда, юриш-туришда барчага намуна бўлишингизнинг ўзи Ватанимиз тараққиётига қўшган ҳиссангиз ҳисобланади. Сиз аъло баҳоларга ўқисангиз, бу — келажагингиз порлоқ эканлигидан нишонадир. Сизнинг келажагингиз порлоқлиги бизнинг юртимиз, миллатимиз келажагининг порлоқлигидир. Шахсан мен сизларнинг келажагингизда Ватан келажагини, халқ келажагини, миллат келажагини кўраман.

Ота-оналаримизнинг, ака-опаларимизнинг биздан кутаётган умиди ҳам шу.

Дурбек ВОҲИДОВ

«Туркистон» ҚАҲВАХОНАСИ

МУҲАББАТ, ЯНА СЕН ҲАҚИНГДА...

Муҳаббат!!! Сен ҳар куни менинг дунёмда янги-янги қитъаларни, янги-янги гўшаларни, бир-бирига ўхшамас рангларни кашф этасан... Агар олам улкан тажрибахона бўлса, сен унда кашфиётчисан, агар дунё турли-туман майсалару боғлардан иборат бўлса, сен уларнинг барчасига ҳаёт ато этган зар кокилли қуёшсан. Агар одамлар шоир бўлса, сен уларни шоирларга айлантирган ашъорисан, каломисан. Хонанданинг овоз пайчаларига қўнган гардсан, девоналарнинг телба бўлишига сабабчи бўлган дардсан. Сен йиғлашни ҳам, кулишни ҳам билмайсан, беозоргина жилмайиб турасан, холос. Қалбларга шундай ўрнашиб оласанки, уни астойдил севганингдан қабрда ҳам тарк этмайсан. Кўзларни хира қилувчи парда ҳам, ҳар бир инсон умидсизликка тушмаслиги учун ҳаётга қизиқтириб, унга бўладиган далда ҳам — сенсан...

Ёмғирлар, қорлар ёғиб ўтиб кетаверади. Лекин сен ажойиб ва ғаройиб ҳиссиётларинг билан юракларни бир зумгина бўлса ҳам тарк этмайсан. Биздан сўрамасдан қуёш шарқдан чиқиб, ғарбга ботганидек, сен очиқ ва берк юракларга сўрамасдан кириб оласан... Сен ҳар бир кўнгилга илк қадамларингни қўйганингда улар ҳаяжондан ўзини қўярга жой тополмайдилар. Сен уларнинг юмуқ кўзларини очасан, яшашни ўргатасан, йиғлатасан, кулдирасан, ўлдирасан ҳам...

Сени ҳар бир кўнгил меҳмондек эмас, ўз туғишганидек, тўғрироғи ўзини топгандек қабул қилади. Улар учун ҳижроннинг ҳам ширин. Энг муҳими улар билан ҳамнафаслигингни ўзи бахт...

Ошиқни адо қиладиган ҳам, гадо қиладиган ҳам ўзингсан. Сен кўнгиллар тугул, тошларни ҳам гуллатасан...

Агар сен ҳар бир зотнинг деразасидан мўраламаганингда, инсон бунчалик саховатпеша, хушчақчақ бўлмас эди. Бу олам ҳам сен бўлмаганингда барпо бўлиши даргумон...

Мавжуда ЖЎРАЕВА,
талаба

Ўзбек шоирларининг янги китоблари

“АЁЛҒУ” — ЎЗЛИККА ҚАЙТИШ ДЕГАНИ

Шоир Фахриёр билан суҳбат

Шеър жони бўғзига келган шоирнинг, жон, деб ҳайқиришидир. Дард дилда бўлади-ю, дунёга шеър бўлиб туғилади. Дард бировники эди, шеър бўлгач, у халқники бўлади. Кимдир унда ўз дардини кўриб, юрагининг туб-тубига жойлайди. Шеър — бу эҳтиёж.

Шеърлари ўз мухлисларини топган шоир Фахриёр номи ёш мухлисларимизга яхши таниш. Яқинда шоирнинг “Аёлғу” деб номланган янги китоби нашрдан чиқди.

— Фахриёр ака, аввало мухлисларингизга”Аёлғу” деган сўзни изоҳлаб берсангиз.

— Мустақиллик байрами арафасида шу номда бир достон ёзган эдим. Янги шеърий тўпламга эса ундан кўпроқ рамз сифатида фойдаландим. Қадимда бўлган чолғу асбобининг номи “аёлғу” деб юритилган экан. Унинг қандай мусиқа асбоби эканини, тўғриси, мен билмайман. “Навоий асарлари луғати”да эса унинг маъноси “чолғу асбоби”, “ёқимли қўшиқ”, “лапар”, “ёр-ёр” деб изоҳланади. Шу сўз менга негадир мажбурлаб унуттирилган, лекин истиқлол туфайли ўзимизга қайтаётган тарихимиз, анъаналаримиз, ўзлигимиз рамзи бўлиб туюлди.

— Шоирлик кимгадир қисмат,кимгадир шуҳрат манбаи...

— Тўғрисини айтсам, шеър ёзиш мен учун кўнгил эрмаги. Нима ёзсам, ўзим учун ёзаман. Ёлғиз ўзимгагина аён ички кечинмаларимни қандай қабул қилиш ўқувчининг иши.

— Шеър ёзмай яшай оласизми?

— Етти-саккиз йилча ёзмай юрдим. Бинойидай яшаса бўлар экан. Лекин, кейинчалик, барибир нимадир қоралашга мажбур бўлдим. Қисқаси, шеър мен учун тириклик манбаи ҳам, ҳаёт-мамот масаласи ҳам эмас, ҳозиргина айтганимдай, кўнгил эрмаги. Ёзгим келган вақти ёзаман. Шу, холос.

— Бугунги ёшлар шеър ўқийдими?

— Буни улардан сўраш керак.

— Умуман адабиётга кириб келаётган ёш шоирларнинг шеърларидан кўнглингиз тўладими?

— Тўғриси, мен “ёш шоир”, “қари шоир” деган ибораларни тушунмайман. Ёзадиганини 17-19 ёшида ёзиб, кейин бошқа ишнинг этагини тутиб кетган француз шоири Рембони ёки Лермонтовни олайлик. У 27 ёшида дунёдан ўтиб кетган. Нега уларни ҳеч ким “ёш шоир” демайди? Агар бизнинг мезонлар билан ўлчанса, 37 ёшида ўлиб кетган Пушкин ҳам “ёш шоир”лигича қолиб кетаверарди. Энди бевосита сизнинг саволингизга жавоб берадиган бўлсам, адабиёт эшигини энди тақиллатиб, унга кириб келаётган истеъдодлар турли йўлларда тажрибалар қилиб, янгилик ахтараётганини фақат қутлаш мумкин.

* * *

Айтаринг не эди, қайтаринг
не бўлди? Билмадим, гулбадан.
Маконинг қай тоғлардан нари?
Излаб кетмиш юрагим бадар.

Бўм-бўш эрур байтул-ҳазаним,
на юрак, на кўнгил ётмайдир.
Сенсизлик не ҳариф, не ғаним,
на ёнмас, на сувга ботмайдир?

Қайтаринг не бўлди, гулъузор,
қайтмаслигинг не бўлди тағин?
Кўнгил озор, кўнгилда озор.

Қулнинг дарди гулнинг дардидир,
ҳасратларим ётади ёғиб,
соғинч боғларининг зардига.

— Шеър — кўнгил мулки, лекин у қоғозга тушгандан кейин шеърхоннинг мулкига айланади ва яхши ёзилган бўлса, санъат даражасига кўтарилади. Уни ёзишда шеърхон савиясини ҳисобга олиш керакми ёки шоир ўз олдига шеърни юксак санъат даражасига кўтараман, деб шарт қўйиши зарурми?

— Ҳақиқий санъат асарини яратиш ижодкордан қанчалик маҳорат, билим ва тайёргарлик талаб қилса, уни тушуниш учун ўқувчига ҳам шунчалик тайёргарлик керак бўлади. Усиз ҳақиқий санъат асари бера олиши мумкин бўлган завқни ўқувчи ололмайди. Одамзод ҳамиша ўқиш, изланиш, ривожланишда. Бугун тушунмаса, эртага албатта тушуниб олади. Лекин, ҳеч замонда ҳақиқий адабиётнинг ўқувчиси кўп бўлмаган. Уларнинг сони ёзувчи ёки шоирларнинг сонидан камроқ бўлиши ҳам мумкин.

— Шеър ва қўшиқ ҳамоҳанг юради. Яъни, яхши сўз топилганда, куй ҳам ўшанга мос бўлади. Бугун яратилаётган қўшиқларни қандай баҳолайсиз?

— Гарчи айрим кишилар, нега энди мустақил бўлган бир пайтимизда, дардли ёки мунгли қўшиқлар айтиляпти, истиқлолдан қувониш керак эмасми, дейишсада, инсон кўнгли мунг билан, дард билан тозаради. Қўпол қилиб айтганда, қозонни қиздирганингизда унинг қоракуяси тўкилгани каби одам мунгли қўшиқ эшитганда кўнгли тозаради, юрагининг туб-тубларида нимадир уйғонади. Бу балки унинг кимларгадир яхшилиги туфайли пайдо бўлган армондир. Мунгли қўшиқ тинглаётган одамнинг қўлидан ёмонлик келмайди, аксинча, у яхшиликка мойил бўлади. Чунки, ҳар бир хайрли иш кўнгил тозаришидан бошланади. Мен бу билан шўх, ўйноқи қўшиқларни қораламоқчи эмасман. Фақат, ҳар бир қўшиқнинг ўз ўрни борлигини атймоқчиман. Лекин эстрада қўшиқчилигида оҳанг кетидан қувиб, олди-қочди нарсалар кўпайиб кетаётгани ҳам бор гап. Бунинг, менимча, ҳақиқий санъатга мутлақо даҳли йўқ. Шу билан биргаликда эстрада қўшиқчилиги ҳам хатолар, улардан чиқарилаётган сабоқлар жараёнида шаклланиб боришини унутмаслик керак.

Дилбар ТУРҒУНОВА суҳбатлашди

Ўзбекистон булоқлари

Нурота тоғларининг минг-минг йиллик тарихи, шуҳрати бор. Икки тоғ — Оқ тоғ ва Қора тоғ Нуротанинг жамолини тарайди. Зилол булоқларининг суви ширин.

ҚИМИРЛАГАН ҚИР ОШАР, СУВЛАР ИРМОҚ ТАЛАШАР

Бу ерда бир қишлоқ бор, номи — Чуя. Бу қишлоқда одат шуки, агар чақалоқ туғилса, фақат кексалар исм қўйишади. Насиба топишса, биргаликда баҳам кўришади. Ғийбатдан анча йироқ юришади, одамларининг орияти кучли.

Чуя булоғининг тоза суви бу ерлик аҳолининг бахти, насибаси. Оқ тоғ бағридан сизиб чиқаётган Нурота ва Чуя булоқлари сувларининг таъми, мазаси деярли бир хил. Балиқлари ҳам ўхшаш.

Айтишларига қараганда, думларига қизил ип боғлаб қўйиб юборилган нуқра балиқлар (бу балиқлар овланмайди) маълум вақтдан сўнг. Чуя булоғида пайдо бўлган экан. Чуя булоғидан “белги” қўйиб юборилган балиқлар эса Нурота чашмасида пайдо бўлган, дейишади. Хулоса шуки, ерости сувларининг ўзани битта, ўзаро туташ.

Бу булоқ суви беш юз хўжаликдан зиёд Чуя аҳолисини ичимлик суви билан таъминлайди. Бироқ, экинларга сув оз. Ёмғир, қор мўл ёғса, бу ҳам бир омад. Ери тошлоқ бўлгани учун бу ерда асосан жийда, катта ёнғоқ, ўрик гуркираб ўсади. Мева-чева ортса бозорга чиқарилади.

Кўплаб беморлар бу сувдан идишларни тўлдириб олиб кетишади. Шу ерлик Боймурод Тоғаев бизни шу булоқ сувидан қайнатилган кўк чой билан сийлади. Чоймисан чой бўлибди.

Мен ҳамроҳларим билан хайрлашар эканман, Нуротадаги Оқ тоғ бағрида ҳали фанга маълум бўлмаган сир-синоатлар кўплигига амин бўлдим.

Намоз ҚАРШИБОЕВ

Таҳририятдан:

Ватанимизда табиат яратган ғаройиб мўъжизалар кўп. Уларда ўзига хос сир-синоат бор, десак хато бўлмайди.

Юртимиздаги ана шундай ноёб булоқлар, қоялар, балиқлар, гулу қуш ва бошқа ҳар хил жониворлар, қисқаси ҳайвонот ва наботот оламидаги мўъжизалар ҳақида бизга ёзиб юборинг.

Тақдир сўқмоқларида

АЗАГА АЙЛАНГАН ТЎЙ

Ўттиз йил мобайнида қишлоқда яшаб зерикиб қолган Моҳигул ая қариган чоғида ўзи туғилиб ўсган шаҳарда, қариндош-уруғлари ёнида тинч-тотув яшаб, орзу-ҳавасларини амалга оширишни ўйлаб қолди.

Сирдарё вилоятидаги туманларнинг биридан ҳайбатли “кўч-кўрон” ортилган икки юк машинаси Моҳигул аянинг қистови билан йўлга тушди. Пойтахтга ҳам етиб келди. Кўнгли бироз жойига тушган Моҳигул ая тез орада катта шов-шув кўтариб, данғиллама тўй қилиш ниятида орзу-ҳавас билан тўнғич ўғли Толибжонни синглиси Инобатнинг 17 яшар қизига унаштириб қўйди.

Хазонрез куз кунларининг бирида, шаҳарнинг тош кўчалари узра чиройли қилиб безатилган “Лимузин” машинаси, унинг ортидан эса ўнга яқин “Нексия” автомобили қатор тизилиб, узун-узун сигнал бера бошлади.

Тўй!..

Толибжон даврани тарк этиб, одамлар орасидан чиқиб, қандайдир зарур юмуш билан укаси Зоҳиджонни излай бошлади.

— Зоҳ-и-ид.

Йўлакка чиққан Толибнинг кўзлари даҳшатдан чақчайиб кетди. Не кўз билан кўрсинки, бўлажак келиннинг акаси, ўзининг энг яқин қариндоши, яъни холаваччаси укаси Зоҳиджоннинг билак томиридан шприц билан наркотик юборяпти.

Буни кўриб Толибжон илон чаққандай сесканиб кетди. Докадек оқарган юзларига совуқ тер қуйилиб, ғазаб билан холаваччасига ташланди. Кайфи таранг қариндош нима қилаётганини билиб-билмай, қаердандир қўлига тушиб қолган белкурак билан Толибжонга ташланди. Қизил қонга бўялиб, тор йўлакда йиқилиб ётган Толибжоннинг қоп-қора кўзлари эса мовий осмонга тикилиб тош қотганди.

Жаноза!..

Тўй азага айланди. Ясан-тусан қилиб тўйда хизмат қилиб юрган ошна-оғайнилари бир зумда тўн, дўппи кийишди. Бу тўйда ёр-ёр эмас, фарёд янгради. Бу тўйдан амма-ю, холалар келин саломни айтишиб эмас, “Вой жигарим”лаб қайтишди.

Бечора келин Толибжоннинг жонсиз танасини бағрига босиб, кўз ёш тўкар экан, оқ тушмаган қўнғир сочлар йиғлади.

Алвидо!..

Қабристон... Толибжонни тупроққа қўйиб қайтган жамоа бир зумда бўрондаги хасдек ҳар тарафга тўзғиб кетди.

Келин қолди. Этаги қон, оқ либосда қорайиб қалби...

Толибжон йигирма беш ёшда эди. Келиннинг оқ либосида қотиб қолган йигирма бешта қора доғ йиғлайди, Толибжон бўлиб.

— Нега йигирма беш йил аввал ўлмадим? Ҳеч бўлмаса рози эдим йигирма беш кун аввал ўлганимда!..

Баъзи сабабларга кўра, “қаҳрамонлар”нинг исмини ўзгартириб ёзмоқдаман. Аммо воқеаларни Моҳигул аянинг ўзидан қандай эшитган бўлсам, шундай қоғозга туширдим.

Айбдорман!...

— Ҳаммасига мен сабабчиман, - дейди қон йиғлаб Моҳигул ая. - Тинчгина қишлоқда яшаб, нима орзу-ҳавасим бўлса қишлоқда қилиб юрсам бўлмасмиди?

Моҳигул аянинг дағ-дағ титраётган қадоқ кафтлари орасида бир дона сурат! Унда йигирма беш ёшли Толибжон жилмайиб турибди.

...Кечирасиз! Унинг кўзларига қарамабман. Кўзларида Моҳигул аянинг йигирма бешта эмас, йигирма беш мингта орзу-ҳаваси мунғайиб титраб турибди...

Сайфулла ТОҒАЙ,
Олтинсой тумани

Суратқаш: А. ХАКИМОВ

— Дада, сизни сўрашяпти.
— Стадионга кетганлар дегин.

ЮЛДУЗЛАР САМОДАН СЎЗЛАЙДИ

(5 июндан-11 июнгача)

ҲАМАЛ. Душанба ва жумада муҳим ишларга қўл урманг. Сешанба куни кайфиятингиз бузилади. Чоршанбада бойийсиз. Пайшанба янгиликдан хабардор этади. Жумада асабни асранг. Якшанба — алданиш куни.

САВР. Ҳафта бошида сирли учрашув. Сешанба куни тижорат билан шуғулланинг. Чоршанба ва жума ҳамёнингиз учун баракали кунлар. Шанбадан хушхабар кутинг. Якшанба молиявий аҳволингизни яхшилайди.

ЖАВЗО. Яқинларингиз билан душанбада дийдорлашасиз. Сешанбада — ишлар зўр. Чоршанба молиявий аҳволингизни яхшилайди. Ҳафтанинг сўнгги кунларида муҳим янгиликдан воқиф бўласиз.

САРАТОН. Душанба куни асабни асранг. Сешанба хайрли кун. Чоршанбада ишлар юришади. Пайшанба куни атрофдагилар билан хушмуомалада бўлинг. Якшанбада алданиб қолманг.

АСАД. Ҳафта бошида бойийсиз. Пайшанбада асабни асранг. Ҳамкорлик учун шанба хайрли кун. Якшанбада кўнгилдагидек дам оласиз.

СУНБУЛА. Умуман, ҳафта кутгангиздек келади. Кўпдан қийнаётган қарзларингиздан қутиласиз. Чоршанба ва жума сирли учрашувга таклиф қилади. Ижод учун шанбани танлаганингиз маъқул.

МЕЗОН. Душанба ва сешанбада — ишлар зўр! Чоршанба куни хушхабар эшитасиз. Пайшанбадаги икир-чикир ҳаёт ташвишларига бепарво қаранг. Акс ҳолда саломатлигингиз ёмонлашади.

АҚРАБ. Сешанба куни атрофдагилар билан ўчакишманг. Ишбилармонлар учун омадли кунлар — чоршанба ва жума. Пайшанба сизни сўроқлашади. Якшанба куни қувонасиз.

ҚАВС. Муҳим ишларга душанбада қўл урманг. Сешанба хайрли кун. Пайшанба ва жумада соғлиғингизни авайланг. Якшанба яқинлар даврасида ўтади.

ЖАДИ. Ҳафта боши турли кечалар ва учрашувлар билан файзли ўтади. Пайшанба куни зиддиятлардан нари юринг. Жумада ҳамкорлар учрашуви. Дам олиш кунларини ўзингизга бағишланг.

ДАЛВ. Душанба куни муҳаббат бобида омадингиз юришади. Сешанбада эса бойийсиз. Чоршанба ва пайшанба кунлари молиявий аҳволингиз яхшиланади. Шанбани табиат қўйнида ўтказинг. Якшанба хайрли кун.

ҲУТ. Душанба ва жума кунлари узоқдан қўнғироқ кутинг. Сешанба зиддиятли кун. Чоршанба чўнтакни қаппайтиради. Пайшанба алданиш куни. Дам олиш кунларини ўзингизга бағишланг.

ЖУМБОҚНИ ТОПА ОЛДИНГИЗМИ?

Газетанинг 31 май сонида эълон қилинган бошқотирма жавоблари

ЭНИГА: **5.** Дандана. **6.** Дуварак. **10.** Дадам. **11.** Данак. **12.** Дориламон. **15.** Дазгил. **18.** Диккак. **19.** Дилижон. **20.** Доривор. **21.** Дарғали. **25.** Далачой. **26.** Дудама. **27.** Девона. **31.** Дасторгул. **33.** Дарио. **34.** Дурра. **35.** Донбасс. 36. Дебитор.

БЎЙИГА: **1.** Дамас. **2.** Дашқол. **3.** Дурдон. 4. Даҳан. **7.** Дангана. **8.** Дельфин. **9.** Дарбанд. **13.** Диафрагма. **14.** Диспансер. **16.** Диловар. **17.** Дозатор. **22.** Друзлар. **23.** Дажжол. **24.** Данғара. **28.** Даллас. **29.** Духоба. **30.** Динор. **32.** Дутор.

Тошкент шаҳар статистика бошқармаси томонидан 08.05.1998 йилда берилган № 29087 код 17004143-сонли гувоҳнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек тумани, 209-мактаб маъмурияти томонидан Ахунов Равшан Аъзамович номига берилган 083011 рақамли 9-синф гувоҳномаси йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

ДУНЁНИ БОЛАЛАРГА БЕРАЙЛИК...

Куни кеча пойтахтнинг “Баҳор” концерт залида Тошкент шаҳридаги меҳрибонлик уйлари ва мактаб-интернат тарбияланувчилари учун Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланган катта хайрия концерти бўлиб ўтди.

Тадбирнинг биринчи қисмида болажонлар олдига тўкин дастурхон ёзилди. Болаларнинг қувноқ юз-кўзларида, қанийди ҳар куни шундай байрам бўлса, деган ифодани уқиш мумкин эди.

Тадбирга шаҳардаги 21, 23, 24, 30-Меҳрибонлик уйлари ва 103, 104-мактаб-интернатларнинг тарбияланувчилари ташриф буюрдилар. Сўзга чиққан Ўзбекистон халқ артисти Юлдуз Исматова болалар куни билан барча болажонларни самимий қутлади ва кечанинг яхши ўтишида ҳомийлик қилган Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашига ўз миннатдорчилигини билдирди.

Тадбир мароқли ўтди. Бироқ, болажонларнинг нигоҳидан, шу айём арафасида ота-онам келиб қолмасмикан деб атрофга умидли боқишидан юрагимиз ғалати бўлиб кетди. Уларга қарата айтгим келади: куюнма, болажон, уларга керак бўлмасанг, сен Ватанингга, халқингга кераксан. У сенинг камолингни, бахтингни ўйлайди.

Зиёда АШУРОВА,
“Туркистон” мухбири

БОШҚОТИРМА

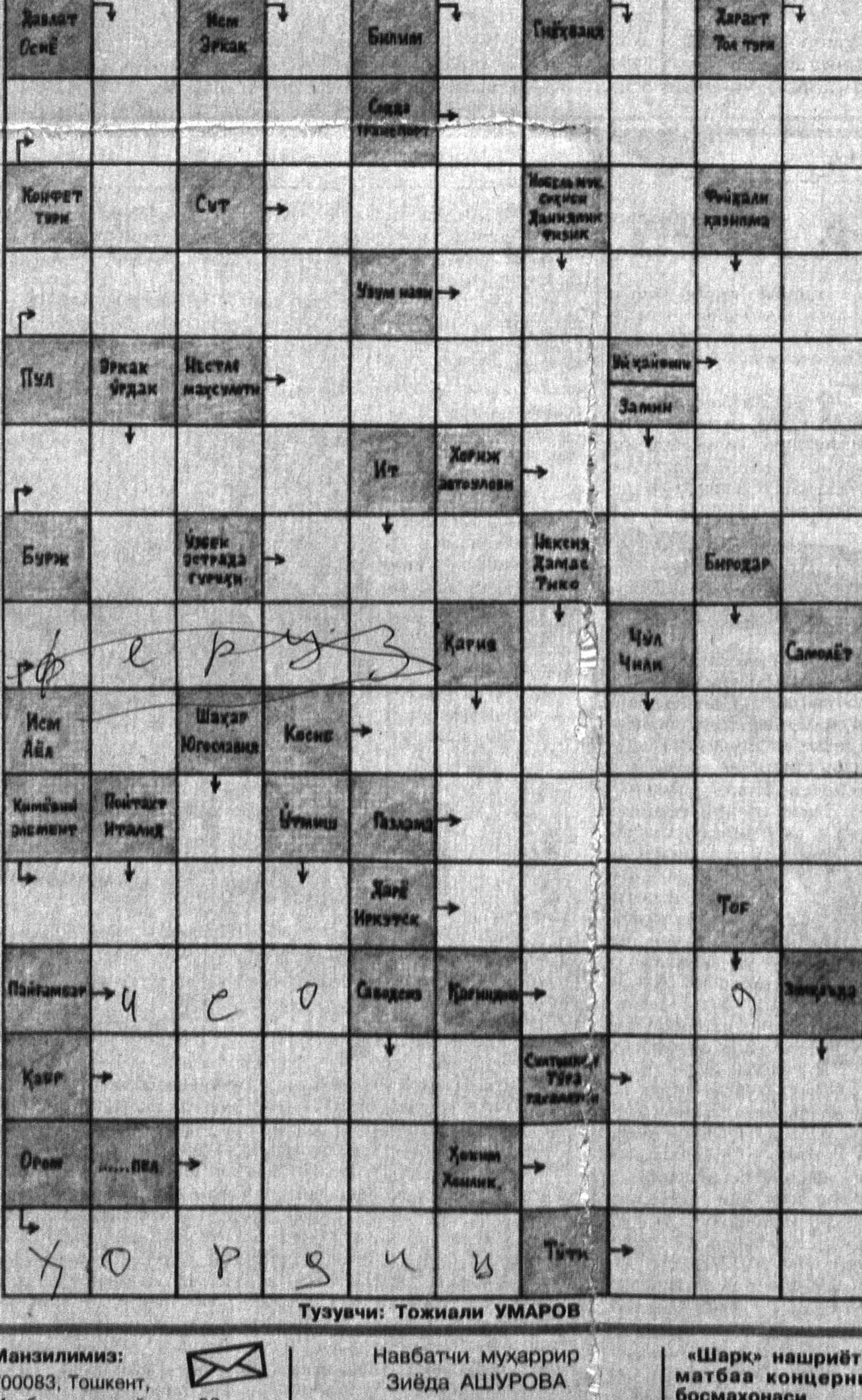

Тузувчи: Тожиали УМАРОВ

Туркистон
МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир Салим АШУРОВ

Таҳрир ҳайъати:
Ҳотам АБДУРАИМОВ, Ғайрат ШОУМАРОВ, Лайло КАРИМОВА (Бош муҳаррир ўринбосари), Авазхон СОДИҚОВ, Анвар ЖАББОРОВ, Насриддин МУҲАММАДИЕВ, Бахтиёр ШОҲИСМОИЛОВ (масъул котиб), Шоазим МИНАВВАРОВ, Ғаффор ХОТАМОВ, Комил ЮСУПОВ

Манзилимиз: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.
Мухбирлар 133-95-97
Хатлар бўлими 133-79-69

Навбатчи муҳаррир Зиёда АШУРОВА

Таҳририятга юборилган материаллар қайтарилмайди.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Буюртма Г. — 190.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А-2.
Босишга топшириш вақти-20.00
Топширилди-22.30
1 2 3 4 5 6